

Laudacja na cześć prof. dr hab. n. med. Ewy Bocian

wyłożona podczas

VII Zjazdu PTGC w Bydgoszczy

przez

prof. dr hab. n. med. Olgę Haus oraz prof. dr hab. n. med. Tadeusza Mazurczaka

Przyznane po raz pierwszy na IV Polskim Kongresie Genetyki w Poznaniu „Bociany cytogenetyki” okazały się nagrodami wysoko ocenianymi przez środowisko genetyków medycznych. Wszystkim nam wiadomo, że to nie ten wspaniały ptak-symbol, zwiastujący nadzieję i odrodzenie w przyrodzie, był inspiracją dla autorów pomysłu ustanowienia tej nagrody, ale postać, autorytet i dokonania naukowe w zakresie cytogenetyki klinicznej **Pani Profesor Ewy Bocian**. Miejmy nadzieję, że ta znakomita inicjatywa znajdzie trwałe miejsce w życiu naukowym naszego Towarzystwa. Wspominamy o tej nagrodzie dlatego, że w sposób symboliczny jej tytuł charakteryzuje i docenia osobę, której Polskie Towarzystwo Genetyki Człowieka nadaje dzisiaj zaszczytny tytuł Członka Honorowego. Pani profesor Ewy Bocian członkom naszego Towarzystwa nie trzeba przedstawiać. Jest dobrze znana większości zarówno młodych, jak i starszych koleżanek i kolegów. Jednak z obowiązku kronikarskiego należy przypomnieć kilka faktów charakteryzujących Jej drogę zawodową, dorobek naukowy i organizatorski.

Prof. dr hab. n. med. Ewa Bocian jest z wykształcenia biologiem, stopień magistra biologii w zakresie mikrobiologii uzyskała w 1965 roku na Uniwersytecie Warszawskim. Działalność naukową rozpoczęła w 1969 roku, w Zakładzie Radiobiologii i Ochrony Zdrowia Instytutu Badań Jądrowych w Świerku. Tam też uzyskała w 1977 roku stopień doktora nauk przyrodniczych. Jej zainteresowania

naukowe i tematyka badawcza w tym okresie dotyczyły mechanizmu powstawania, naprawy i modyfikacji popromiennych uszkodzeń komórek ssaków, ze szczególnym uwzględnieniem aberracji chromosomowych. Gdy w 1984 roku, w wyniku ówczesnych zawirowań politycznych, Zakład, w którym pracowała, został zlikwidowany, dr Ewa Bocian podjęła pracę w Zakładzie Genetyki Medycznej Instytutu Matki i Dziecka, w którym pracuje do chwili obecnej. Przez wiele lat kierowała zespołem pracowni cytogenetycznych. Ponadto była zastępcą, a od 2011 do 2013 roku kierownikiem całego Zakładu Genetyki Medycznej.

Prowadzone przez Panią prof. Ewę Bocian badania dotyczyły pre- i postnatalnej identyfikacji i charakterystyki aberracji chromosomowych, z wykorzystaniem różnorodnych technik cytogenetyki klasycznej i molekularnej. W aspekcie praktycznym ich wyniki służyły diagnostyce klinicznej zespołów chromosomowych, szczególnie zespołów mikrodelecji i chorób genomowych. Natomiast w aspekcie poznawczym – badaniu etiologii i patomechanizmu chorób genetycznych, ze szczególnym uwzględnieniem idiopatycznych postaci zaburzeń neurorozwojowych, w tym przede wszystkim niepełnosprawności intelektualnej oraz wrodzonych wad rozwojowych. Efektem Jej działalności badawczej było uzyskanie w 1998 roku stopnia doktora habilitowanego nauk medycznych w zakresie biologii medycznej, a w 2005 roku tytułu profesora.

Doświadczenie naukowe zdobywała prof. Bocian w brytyjskich ośrodkach naukowych, między innymi w Glasgow Institute of Radiotherapeutics and Oncology oraz w Duncan Guthrie Institute of Medical Genetics w Glasgow. Kierowała licznymi projektami badawczymi MNiSW, była promotorem trzech prac doktorskich, a Jej aktualny dorobek naukowy obejmuje ponad 100 publikacji, których znaczna część ukazała się w renomowanych anglojęzycznych czasopismach naukowych.

Współpracowała z jednym z najlepszych amerykańskich ośrodków genetyki medycznej, jakim jest Baylor College of Medicine w Houston, zapewniając dzięki temu nie tylko szkolenie wielu polskich cytogenetyków w zakresie najnowszych technik analizy genomu, ale także wysoki poziom wspólnych prac badawczych prowadzonych w Zakładzie.

Działalność badawcza prof. Bocian zawsze związana była z doskonaleniem metod cytogenetycznej diagnostyki chorób genetycznych i wdrażaniem do praktyki nowych procedur i testów diagnostycznych. Jako jedna z pierwszych w kraju wprowadziła do diagnostyki cytogenetycznej metody cytogenetyki molekularnej (FISH, HR-CGH, MLPA, aCGH). Jako pierwsza w Polsce zastosowała metodę cytogenetycznej diagnostyki zespołu FRAX, test subtelomerowy oraz wprowadziła HR-CGH i aCGH do rutynowej diagnostyki klinicznej. Dokonania w tym zakresie stanowiły podstawę do uznania kierowanych przez prof. Ewę Bocian Pracowni Cytogenetyki za wiodące i referencyjne w zakresie stosowania najnowocześniejszych metod diagnostyki cytogenetycznej dla potrzeb klinicznych. Pracownie Cytogenetyki kierowane przez prof. Bocian były i są miejscem indywidualnych szkoleń oraz kursów w zakresie nowych metod cytogenetyczno-molekularnej analizy genomu. Oprócz wdrażania nowych metod, Pani Profesor dążyła też do ich upowszechnienia, m.in. poprzez obniżenie cen, tak aby były dostępne dla wszystkich potrzebujących pacjentów poradni genetycznych w całym kraju.

Ważnym i godnym podkreślenia elementem działalności prof. Ewy Bocian była dbałość o wysoki standard badań diagnostycznych wykonywanych w Pracowniach. Jej wyrazem było wprowadzenie tych badań, po raz pierwszy w Polsce, do brytyjskiego systemu zewnętrznej kontroli jakości NEQAS. Trzeba także podkreślić Jej aktywne uczestnictwo w pracach Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych,

dotyczących organizacji i standaryzacji procedur diagnostycznych z zakresu laboratoryjnej genetyki medycznej. Była konsultantem przy opracowywaniu programu specjalizacji z laboratoryjnej genetyki medycznej, jest ekspertem CMKP w sprawach tej specjalizacji oraz egzaminatorem CEM. Kierowała też zespołem ekspertów ds. cytogenetyki, opracowujących zasady certyfikacji laboratoriów diagnostycznych przez PTGC.

Efektom działalności dydaktycznej prof. E. Bocian są materiały szkoleniowe z zakresu metodyki badań cytogenetycznych, wydane nakładem IMiD, współautorstwo rozdziałów w podręcznikach wydanych przez PZWL i PWN oraz tłumaczenia rozdziałów w anglojęzycznych podręcznikach genetyki medycznej. Jest laureatką licznych nagród i wyróżnień towarzystw naukowych oraz Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej. Za wybitne zasługi w pracy naukowo-badawczej na rzecz ochrony zdrowia matki i dziecka otrzymała w 2011 roku Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Prof. Bocian jest członkiem polskich i europejskich towarzystw genetyki człowieka, a także członkiem Europejskiego Stowarzyszenia Cytogenetyków, (European Cytogeneticists Association). W uznaniu Jej zasług na forum międzynarodowym była powołana do pełnienia funkcji członka kolegium redakcyjnego czasopisma „Molecular Cytogenetics”.

Tytuł Honorowego Członka Polskiego Towarzystwa Genetyki Człowieka został przyznany Osobie wielce zasłużonej dla PTGC. Wystarczy powiedzieć, że od momentu powstania naszego towarzystwa Prof. Ewa Bocian była członkiem Zarządu wszystkich, poza ostatnią, kadencji, a przez dwie pełniła funkcję skarbnika. Zapewne wiele osób, spośród obecnych, pamięta osobistą korespondencję, przypominającą

o konieczności uiszczenia zaległych składek członkowskich, a dobra w tym czasie sytuacja finansowa Towarzystwa była też Jej zasługą. Zaangażowanie w różne i bardzo liczne inicjatywy podejmowane przez Zarząd zawsze cechowało się, podobnie jak w pracy zawodowej, wręcz cytogenetyczną sumiennością i dokładnością. Bardzo poważne i z zaangażowaniem traktowanie obowiązków zawodowych i społecznych, pryncypialność, a także odważne wyrażanie swych opinii i poglądów oraz niekwestionowany profesjonalizm, to cechy, które stanowiły fundament bardzo dobrej współpracy i zaufania, zarówno w pracy zawodowej, jak i w pracy społecznej na rzecz PTGC. Jest dość powszechną opinią, że prof. Ewa Bocian jest osobą bardzo wymagającą. I to jest prawdą. Prawdą jest też i to, że wymaga przede wszystkim od siebie. A wszystko to razem z korzyścią dla spraw i inicjatyw, w które się angażuje.

Co do pryncypialności i pewnego rodzaju surowości w postępowaniu, trzeba również wiedzieć, że znikają one w sytuacjach, w których chodzi o sprawy czysto ludzkie. Wówczas Pani Profesor Bocian okazuje się osobą o prawdziwie gołęmbim sercu.

Przyznając Honorowe Członkostwo Pani prof. Ewie Bocian Zarząd Polskiego Towarzystwa Genetyki Człowieka pragnie wyrazić podziękowanie za Jej dokonania naukowe i działalność na rzecz rozwoju genetyki medycznej w naszym Kraju oraz za wieloletnią aktywność i zaangażowanie w rozwój naszego Towarzystwa.

Bydgoszcz, 08 września 2014

Tadeusz Mazurczak i Olga Haus